

Recensie: Iris Klootwijk

Jake Dutch: 'De weg van de psychoot' Uitgeverij Free Musketeers, Zoetermeer, 2014. ISBN 9789048433094 (Informatief / Acceptatie / Familieverhoudingen/ Psychoses / Psychiatrie / TBS met dwangverpleging /ED / 1)

Soort boek/ziekte/stijl: Boek van 363 bladzijden waarin Jake Dutch de eerste 25 jaar van zijn leven verteld. Hij beschrijft hoe hij opgroeit van een onbezorgd Surinaams jongetje tot een man die uiteindelijk in een TBS kliniek belandt.

Over de schrijver: Jake Dutch, pseudoniem van Ganimet Hendrison, is geboren in 1973 in Sneek. Op 18 jarige leeftijd behaalt hij zijn Mavodiploma. Hij heeft acteerlessen gehad, volgt een opleiding Video-AV en een cursus Produceren. Vanaf midden jaren negentig is hij fictie gaan schrijven. De weg van de psychoot is zijn autobiografie en het eerste boek van hem in druk.

Korte bespreking: Het boek bestaat uit vier delen. Het eerste deel gaat over de eerste tien jaar van het leven van de auteur. Een redelijk onbezorgde jeugd, deels in Nederland, deels in Suriname. Vanaf zijn tiende jaar woont hij permanent in Nederland. Het tweede deel beschrijft de periode van zijn tiende tot zijn zeventiende jaar. Een pubertijd met diverse middelbare scholen, internaten, problematisch gedrag, kleine criminaliteit, vechtpartijen en drugs en alcohol misbruik. Het derde deel gaat over de periode nadat hij, ondanks alles, een Mavodiploma heeft gehaald. Van zijn 17^e tot 20^e jaar wordt het gedrag van Jake steeds problematischer. Er zijn periodes dat het goed gaat met hem, maar die worden steeds korter. Hij verzuimt steeds vaker van school (Havo) en is regelmatig agressief zonder dat er een duidelijke aanleiding is. Een paar keer gedraagt hij zich zo "gestoord" dat hij opgepakt wordt door de politie en gedwongen opgenomen wordt in de psychiatrie. In het laatste deel van het boek wordt hij zo psychotisch en gedraagt hij zich zo gewelddadig dat hij uiteindelijk veroordeeld wordt tot een gevangenisstraf van 7 maanden en TBS met dwangverpleging.

Wat viel op: Het boek is erg gedetailleerd geschreven, vaak in korte zinnen. Het geeft een duidelijk beeld hoe een psychose in een paar dagen tijd opbouwt: hij voelt zich helemaal te gek, is 'in zijn kracht', kan de hele wereld aan. Er is dan ook veel onrust. De nachten worden steeds korter, na een paar dagen slaapt hij helemaal niet meer. Hij gaat voortdurend op pad, drinkt en blowt veel, wordt agressief en gaat tenslotte compleet door het lint. Het boek leest soms wat lastig door de vele Surinaamse woorden en uitdrukkingen die maar gedeeltelijk in een toegevoegde woordenlijst zijn opgenomen.

Citaten: Blz. 28: 'Als ik uit school kom zegt een jongen bij mij uit de buurt tegen me: 'Tyfus nikker! Waarom rot je niet op naar je eigen land?' Ik voel mezelf kwaad worden en ik geef hem een duw. Hij duwt terug. We beginnen te vechten. Ik raak hem goed met een paar harde klappen en hij valt op de grond. Ik geef hem nog een paar trappen op zijn hoofd. Zijn lip en zijn neus bloeden. 'Wat had je nou kanker *tata*? Nu ben je stil he!' schreeuw ik tegen hem. Hij is aan het huilen. Trots loop ik naar huis hoewel ik weet dat als ik het woord kanker thuis zeg, ik een week niet buiten kom en om zeven uur op bed lig.' (Rotterdam, 7 jaar).

Blz. 53: ‘Vandaag ben ik tien geworden. Bijna de hele familie is gekomen. De cadeautjes die ik gekregen heb zijn leuk. Gewoon twee computerspelletjes. Naar die twee boeken van *Pietje Bell* ben ik echt benieuwd. Als ik tegen tien uur in bed lig begin ik met eentje. Ik kom niet meer bij van het lachen. Nee, deze jongen is echt grappig en ondeugend. Voordat ik in slaap val, heb ik bijna de helft uit. Het was een leuke dag, denk ik als ik het licht uit doe. Tevreden val ik in slaap.’

Blz. 77: ‘Al heel lang heb ik het idee om een overval te zetten op de supermarkt in het winkelcentrum. Maar als ik dat wil doen heb ik een gun nodig. Wesley, de broer van Sonny kan een Magnum voor me regelen. Maar dan heb ik wel een rug nodig. Maar hoe kom ik aan een rug? (...) Wat ik echt wil is een ons wit kopen en per gram verkopen in The Chamber, het jongerencentrum in de buurt van Sonny. (...) Maar hoe ga ik aan een rug komen? Ik kan zelfs geen krantenwijk lopen omdat ik te jong ben.’

Blz. 159: ‘Jake, jij gaat vanavond niet weg.’ ‘Wie bepaalt dat?’ Glimlachend kijk ik ma en pa aan als ik dit zeg. Mijn kracht wordt steeds groter en groter. (...) Het enige wat lastig is, is dat branderige gevoel achter mijn ogen. Maar goed dat is logisch. Ik heb zes dagen geen minuut geslapen. Maar ik heb het ervoor over want mijn kracht neemt dag voor dag toe. (...) Het is een vreemde dag. Eerst dat gezeik met ma en pa. Daarna kreeg ik een bijna vechtpartij in de lobby. Het is raar. Het lijkt of ik steeds meer controle aan het verliezen ben. Steeds meer mensen nemen openlijk afstand van me. Net alsof ze, ... net alsof ze vinden dat ik gek ben.’

Blz. 189: ‘Hoe komt het toch dat ik die kracht niet kan beheersen? Ik ben nu echt aan het twijfelen of het echt wel zo positief is. Los van het feit dat ik weer als een idioot tekeer ben gegaan, heb ik in de separeer met mijn eigen stront gegooid. Heel dat raam en de muur zat eronder. De volgende dag kon ik niet geloven dat ik daar verantwoordelijk voor was. En nu vraag ik me serieus af of ik die kracht niet gewoon moet beschouwen als een ziekte. Want laten we eerlijk wezen, elke keer zink ik dieper weg.’

Blz. 259; ‘Wat je zegt klinkt gestoord vriend.’ Het regent pijpenstelen. Samen met zeven, acht boys staan we onder een afdakje op de luchtplaats. Natuurlijk, voor een simpele ziel als hem klinkt het gestoord. Maar als Lucifer de favoriet van God was in het paradijs dan betekende dat ze uit dezelfde energie waren gemaakt. Dat hield dus in dat ze één waren. Ik besluit om het erger te maken en zeg: ‘Zo gestoord is dat niet. Dat is wat de sekte me leerde.’ De gezichten kijken voor zich uit. Zogenaamd wil niemand iets laten merken, maar dat is bullshit. Wat ik gezegd heb slaat in als een bom. Ze vonden me al gek. Ik weet zeker dat ze me nu een psychopaat vinden. Een gozer tegenover me rookt een blow. Ik trek die uit zijn mond en rook de joint verder op terwijl ik hem aankijk. Zelfs in de yarie (gevangenis I.K.) kan niemand tegen mij op.’

Recensies/extra: <https://www.youtube.com/watch?v=cTl-e2Zob48> (interview met Jake Dutch)